

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

12 Liliu[m] forensium multitudine[m] abrogare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

diuersi generis animalia sociantur, quàm diuersę
linguę homines.

SIGNVM XII.

LITIVM FORENSIVM MVLTIPLIVM. *Lites foren-
sinem abrogare, & ad forense studium, ro-
ses minnere.*
str. q. pauciores admittere.

1. ANNO Christi 1573. Carolus IX. Gallie Rex si-
rendę (teste Belleforetio in hist. Gall.) no-
uarum litium prurigini, seu, vt litium nascentiũ
fibras sensim circumcideret, in Gallia vectigal
iudiciarium excogitauit, vt quicunq; litem intrę-
deret, vel ordiretur; dependeret, ac deponeret in
Regium Fiscum duos aureos; recipiendos, si iure
litigasse iudicatus esset: sin aliter, (sin perperã,) *amittendos, & relinquendos.* Sic & Romanis ve-
ctigal iudiciarium erat impositum. *Suet. cap. 40.*
Chilonis præceptum erat: AERIS alieni, atq; litis
miseriam fac effugas. Et Cic. scribit ad Atticum:
Nihil viro bono magis conuenire potest, quàm
abesse à ciuilibus controuersijs. Experientia autę
docet in illa Rep. esse maximas factiones, vbi nu-
merosa turba iuristarum viuunt: isti enim dulci
odore lucri deliniti, aureos montes venantur &
cupiunt, & haud absimiles sunt Byzantino illi O-
razori, qui interrogatus: Qualis Byzantijs lex es-
set? Qualem ego volo, respondit: ad eod varias ex-
cogitant legum interpretationes. Quare fuci, &
vultures, (iuristę,) à præsepibus arcendi sunt, ne
focos exhauriant.

2. Algotus I. Sueonum & Gothorum Rex sta-
uit, vt omnes controuersię prius ad arbitrium
opumorum virorum, qui in dissidentium ter-
ritorio inueniebantur, componerentur, quàm
R r 2 ad

ad aliquod iudicium deueniretur, rectè exi-
mans, summum ius, summaque iudicia summa
esse iniuriam, nisi bonorum virorum actibus
præueniantur. Neque volebat properandum
ad mercenariam illam iurisprudentiam, quæ
nobis blandè insinuat, & tanquam meretrici
offerenti sese turpiter prostituit, quæ factio-
seminat, quæ ciuem contra ciuem armat, quæ
litium & seditionum in Rep. causa.
Rectè ille de I.C. Illud genus hominum, quæ
alienis litibus victitant, quæsticulosq; sibi et
na stulticia colligunt, mihi certè suspectum
Vide Ioan. Mag. lib. 8. c. 38.

3. Litigandi studium minuendum est, ne legis
fundata ciuitas, legibus euertatur. Lucæ
per multa præclarè legibus sint constituta, ac
men lreconsultorum ingenijs corruptum
& deprauantur. (Plin. Paneg. C. pro M. Aem.)
Et incredibile dictu est, quæ te abusu
magno litium stamine & subtegmine cultant
idque in longè maximam singulorum capiti-
Pragmatici certè lites expeditas longius
tis ambagibus reddunt sinuosas. Hoc consilium
Iulius Cæsar ius ciuile statuerat ad certum
dum redigere, atque ex immensa diffusio-
copia optima quæque & necessaria in pau-
mos libros conferre: (Suet. cap. 41.) quod
post sæculis præstitit Iustinianus Imp. Anno
sti 529. Ferunt & Ciceronem idiplum excep-
nam Gell. lib. 1. c. 22. citat eius librum de
nili in artem redigendo.

4. Vespasianus, quò longas litem series col-
forte elegit, per quos iudicia Cætum iudicia
bus peragendis vix suffectura litigantium

Zafius 30.
etatis anno
Iuri operam
dare cepit.

videbatur, extra ordinem dijudicarent, redigerentque ad breuissimum numerum. *Suet. c. 10.*

1. Quoniam multi I. C. ob insanum lucrum iniquas causas subtiliter palliant, vt Sophocles loquitur, indeque non rarò fit, vt clientes accisis in foro facultatibus solum misere vertere, atque ad rapinas & artes illicitas sese conuertere cogantur, quò lacunam rei familiaris istorum fallacijs facta explere possint, *Galeacius Mediolan. Dux*, cum aliquoties audisset de vafro quodam Caustidico, qui lites ferere, & satas producere, atque alere etiam in liquido iure posset, hominem ad se accitum sic affatur: *Debeo pastori meo centum aureos: non lubet soluere, tu ecquid tueri me in iure, & rem protollere potes?* Annuic largiter. At fraudis sic cõfessum, verbis prius increpitum, laqueo publicè necari iussit. Qui enim non obest, cum peccet, iniuria, tam est in vitio, quàm qui facit: & vt est in Damasi Rescripto: Non caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obniare. *c. qui potest 23. q. 3. Cic. 1. de Offic. Lipsius in Exempl. Polit.*

6. Ammianus Marcellianus ait: *lib. 30.* Cùm rectè procedunt iudicia, de lubrica sunt æquitatis: cùm deprauata, foveæ fallaces & cæcæ, in quas si captus ceciderit quisquam, non nisi per multa exsiliet iustria, ad vsque ipsas medullas exuictus. Rectè ergo *Ludouicus XI. Gallia Rex* totis viribus in hoc incubuit, vt optimis legibus Gallia constitueretur, & litium forensium tollerentur triçæ & ambages. *Comineus lib. 9.*

7. Laudandum est Statutum Patavinum, ne conuincti vel affines in controuersijs Iudices alios deleant, quàm arbitros, coram quibus vadimonio

citati, ex æquo & bono res terminetur. Vide *Antonium Blancum* I. C. *Patavinum*.

Cùm multi I. C. vt quæstum colligant vberius, & segetem auream, multas serant lites, non possumus ipsorum opera carere? Resp. in Pannonia viuebant olim sine Iuris Interpretibus, non tamen sine Iure. Nam simpliciter & honeste, ex antiquis moribus, & paucis quibusdam libris Pannonijs illis, non Romanis, res iudicabant. imò dissensiones suorum ciuium facile componebant. Et quemadmodùm de Seruio Sulpicio dicitur, cetero, tollere controuersias malebant, quam instituire. In comitatũ Beatricis Ferdinandi Regis Neapolitani filia, quæ illinc missa fuit nuptiis Matthiæ Coruino Regi, venerunt Iureconsulti aliquot, qui barbarũ (vt ipsi dicebãt) morẽ vultus & superciliorũ fastidio aspernati, avaritate sua facile perfecerunt, vt homines simplices illorum se sapientiæ cõcederent. Imperunt illi formulas prescribere, quibus est attendendum, quibus respondendum, atque exspectandum, dies legitimos notare, ludici quoque assignare quod diceret, ne muta esset perit. Breui tempore, vbi nullæ prius erant lites, viderunt vidissēs feruere litibus, controuersijs, petitionibus, repetitionibus, exceptionibus, competitionibus, procrastinationibus. Quod malum tantum & tam subitũ cum animaduertissent homines prudentiores, ad Regem res est delata. Quare percognita Iureconsultos illos continens legum finibus iussit excedere, & omnia in pristinum morem reuocari: sedata est statim tempestas, tanquam si nulli vcti fuissent. *Lud. Viues de corruptis artium lib. 7.*